

Základní škola a Mateřská škola, Loděnice

***MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ
PROGRAM***

pro školní rok 2011/2012

Vypracovala: Mgr. Nikola Vykydalová, 30. 9. 2011
školní metodik prevence rizikového chování

1. Úvod

Minimální preventivní program vychází z metodických pokynů MŠMT v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. a § 18 písmene c zákona č. 379/2005 Sb., který do prevence rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školních zařízeních zařazuje konzumaci drog, včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, intoleranci atd.

Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopna orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti mladého člověka schopného zodpovědně přistupovat ke každodenním problémům.

Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině, proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), problematice spojené s užíváním alkoholu, velice aktuální je problém kouření, ale i všechny formy šikany. Je zapotřebí naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Charakteristika školy

Škola se nachází v obci Loděnice v okrese Brno - venkov. Je spádovou školou pro několik okolních obcí, z nichž někteří žáci přicházejí již od prvního ročníku a někteří až po absolvování prvního stupně na málotřídních školách ve svých obcích. Naše škola má jednu budovu, vlastní školní jídelnu, dílnu, tělocvičnu a 2 počítačové učebny, součástí školy je mateřská škola.

Škola má 6 tříd, ve kterých je vzděláváno celkem 97 žáků.

Počet žáků v jednotlivých třídách:

1. stupeň	I. Třída (1. a 2. roč.) 16 žáků
	II. třída (3., 4., 5. roč.) 26 žáků
2. stupeň	VI. třída 12 žáků
	VII. třída 10 žáků
	VIII. třída 14 žáků
	IX. třída 13 žáků

Pedagogický sbor tvoří 8 učitelek, 1 učitel, 1 vychovatelka ŠD a 2 učitelky mateřské školy.

V letošním roce navazujeme na Minimální preventivní program z let minulých, kdy byla stanovena řada dlouhodobých cílů, zaměřených na prevenci rizikového chování, v jejichž plnění je třeba dále pokračovat.

2. Dlouhodobé cíle preventivního programu

- stanovit si správný žebříček hodnot
- učit se řešit různé problémy
- informovat žáky o účincích návykových látek
- mít zdravé sebevědomí
- umět čelit tlaku vrstevníků
- umět říci „ne“
- naučit se rozlišovat dobré a špatné
- zkvalitnit sociální komunikaci
- schopnost zařadit se a obstát v kolektivu
- zlepšovat mezilidské vztahy
- umět se sebeovládat
- umět si vážit sebe samého
- znát zásady slušného chování
- dokázat měnit špatné postoje
- mít správný režim dne
- umět správně trávit volný čas
- znát centra pomoci
- zapojit žáky do školních a mimoškolních aktivit
- znát svá práva a povinnosti

Krátkodobé cíle preventivního programu

- realizace adaptačního pobytu
- dobrá komunikace se žáky, kolegy a rodiči
- dobrá informovanost rodičů o prevenci na škole a poradenské činnosti
- dobrá dostupnost žáků k potřebným informacím
- realizace besed pořádaných jinými organizacemi
- realizace programů a besed pořádaných ŠMP
- účast na soutěžích podporujících prevenci rizikového chování
- organizace zájmových útvarů na škole
- pořádání mimoškolních akcí
- realizace školy v přírodě pro 1. stupeň
- realizace školních výletů
- včasné a správné řešení vzniklých problémů v prostorách školy

Cílem MPP je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči rizikovému chování a tím dosáhnout zlepšení vztahů v třídním kolektivu a celkově příznivého sociálního klimatu ve škole mezi žáky různých věkových kategorií. Dále motivace žáků k zásadám zdravého životního stylu (zdravá výživa, fyzická a psychická hygiena, hodnota zdraví, nemoc, léky - jejich pozitivní i negativní stránka), ta je možná jen v případě spolupráce s rodiči.

Škola poskytne žákům základní nezkrácené informace o zakázaných, ale volně dostupných návykových látkách, škodlivosti kouření na jejich mladý a nevyvinutý organismus, riziku zneužívání drog, drogové prevenci v souvislosti s AIDS a o alkoholismu.

Preventivní program zasahuje výchovnou a naukovou složku vzdělávání během celého školního roku, směřuje k pozitivnímu ovlivnění klimatu tříd, k pozitivní změně motivace žáků a pedagogů a změnám vyučovacích metod.

Program sleduje obecné cíle, zejména zaměřené do oblasti zdravého životního stylu, na prevenci kriminality mládeže; na prevenci zneužívání návykových látek, různé formy působení na postoje a ovlivňování chování dětí a poskytování široké nabídky pozitivních alternativ chování.

Na základě dotazníkového šetření u našich žáků se letos soustředíme na problematiku kouření, pití alkoholu, užívání drog a poruch příjmu potravy. Nezapomeneme na sledování klimatu jednotlivých tříd a zaměříme pozornost na chování žáků ve spojených ročnících 1. stupně. Opět se budeme s žáky připravovat na soutěže týkající se prevence rizikového chování. Součástí našeho programu je i účast pedagogů na odborných školeních a vzdělávacích programech.

3. Realizace Minimálně preventivního programu

K minimálnímu preventivnímu programu / MŠ Loděnice/

Charakteristika školy

Ve školním roce 2011/12 bylo přijato celkem 22 dětí ve věku 2,5 – 6 let z Loděnic, Šumic, Kubšic a Brna.
Pedagogické pracovnice - 2 učitelky.

Preventivní činnost - programy

Oblasti vzdělávání v mateřské škole :

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Tematické okruhy :

- Věci
- Příroda
- Události
- Prostředí
- Rodina

Pro naplnění cílů se v mateřské škole zaměříme na:

- dodržování zásad pravidel slušného chování /piktogramů/ - posilování prosociálního chování
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- rozvoj komunikativních dovedností, vnímání, porozumění poslechu
- posilování přirozených poznávacích cílů, zvědavosti, radosti z objevování
- vytváření základu pro práci s informacemi
- rozvoj kulturně – estetických dovedností
- vytváření základu estetického vztahu ke světu, životu, kultuře a umění
- schopnost řídit chování vůlí a ovlivňovat vlastní situace
- vytváření vztahu k místu, kde dítě žije
- rozvoj tvořivého myšlení, řešení problémů
- pochopení, že lidé mohou prostředí chránit a zlepšovat
- rozvoj estetického vnímání, cítění, prožívání
- utváření zdravých životních návyků a postojů
- vytváření a ochranu zdravého životního prostředí, u dětí k vytváření povědomí o tom, že člověk patří do okolí a je za ně zodpovědný

Preventivní činnost ve výuce na I. stupni

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a tělesné výchově. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování. Jednotlivá témata budou vyučující s žáky plnit průběžně během školního roku.

Preventivní programy jako součást výuky

Prvouka (I. – III. roč.)

- **zdravá výživa**
- **zdravý životní styl**
- **škodlivost návykových látek**
- **jak se chovat v situacích ohrožujících zdraví nebo život**

Přírodověda (IV. – V. roč.)

- **prevence návykových látek**
- **zdravá výživa**
- **zdravé životní prostředí**
- **zdravý životní styl**

Tělesná výchova (I. – V. roč.)

- **zdravotní cvičení**
- **význam pohybu pro zdraví člověka**
- **správné držení těla**
- **poskytnutí první pomoci**
- **chování při mimořádných situacích**

Výchovný plán třídního učitele (I. – V. roč.)

- **upevňování dobrých vztahů mezi žáky, mezi žáky a učitelkou**
- **význam zdravého stravování, pitný režim**
- **pohybové chvilky, otužování, dechová cvičení**
- **bezpečné chování doma, venku, ve škole**
- **návykové látky**
- **prevence záškoláctví**
- **prevence úrazu a nemocí**

K naplnění tohoto cíle se zaměříme u dětí na:

- rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností - zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního klimatu - pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovatelným hodnotám - pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot apod.

Dovednosti, znalosti a postoje, které si žáci osvojí, musí korespondovat s věkem a navazovat na předchozí zkušenosti. Formy vzdělávání a výchovy musí zohledňovat životní styl rodiny i působení vrstevníků.

Preventivní činnost ve výuce na II. stupni

Preventivním tématům na II. stupni bude věnována systematická pozornost především v následujících předmětech: rodinná výchova, občanská výchova, přírodopis a tělesná výchova.

Žáci 6., 7., 8. a 9. ročníku se vzdělávají podle nového školního vzdělávacího programu „Škola zdravého stylu“. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, dramatické výchovy atd.

Preventivní programy jako součást výuky II. stupně

6. až 9. ročník - Občanská výchova a Rodinná výchova, Přírodopis, Tělesná výchova

Rodinná výchova (VI. – VIII. roč.)

- **sebeúcta**
- **bezpečí v rodině**
- **komunikace**
- **sociální vztahy**
- **životní hodnoty**
- **nebezpečí návykových látek**
- **zdravý životní styl**
- **zdravá výživa**
- **sexuální výchova**

Přírodopis (VIII. roč.)

- **zdraví**
- **prevence úrazů**
- **sexualita**
- **škodlivost návykových látek**
- **pohlavní nemoci**

Občanská výchova (VI. – IX. roč.)

- **domov**
- **rodina**
- **práva a povinnosti**
- **mezilidské vztahy**
- **otázka rasismu**
- **komunikace**
- **životní hodnoty a cíle**
- **chování při mimořádných situacích**

- **majetková nerovnost**
- **problémy náboženství**
- **osobní bezpečí**
- **šikana**
- **týrání a zneužívání dětí**
- **diskriminace**
- **nebezpečí návykových látek**

Tělesná výchova (VI. – IX. roč.)

- **zdravotní cvičení**
- **význam pohybu pro zdraví člověka**

Výchovný plán třídního učitele

- **rasismus**
- **volný čas**
- **kouření**
- **šikana**
- **vztahy ve třídě**
- **kde hledat pomoc**
- **osobní problémy**
- **návykové látky**
- **zdravý životní styl**
- **bezpečnost na silnici**
- **chování na veřejných místech**
- **ochrana za mimořádných událostí**

Témata MPP v rámci ostatních předmětů:

Český jazyk - pozitivní vzory hrdinů z četby, úvahy o životě, hledání životních cílů, mezilidské vztahy

Dějepis - pozitivní vzory osobností, zákony a lidé

Zeměpis - výskyt a pěstování drog, lidské rasy, ohniska národnostních konfliktů, globální problémy lidstva

Chemie - vznik, výroba a účinky návykových látek a jejich vliv na člověka

Oblast prevence

Významné místo v oblasti prevence budou představovat aktivity organizované v době mimo vyučování:

- zájmové útvary a kroužky, školní družina, akce pořádané školou v době mimo vyučování, výlety a exkurze
- zapojení do celostátně vyhlašovaných soutěží
- práce na školních projektech
- práce na mimoškolních projektech
- osvětová činnost
- organizace besed
- spolupráce s jinými subjekty (přednášky na problémová témata)

Zpracování konkrétních témat prevence do vzdělávacího procesu:

A. Ochrana životního prostředí

- rozvíjení ekologického myšlení žáků

B. Sociální dovednosti

- vytváření a rozvíjení schopností komunikace a týmové práce

C. Právní vědomí a morální hodnoty

- formování postojů našich žáků, uvědomování si svých práv i povinností

D. Sociálně patologické jevy

- vytváření povědomí žáků o nebezpečí drogových závislostí, alkoholismu, kouření, rizikového sexuálního chování, patologického hráčství, projevů xenofobie a rasismu, problematice šikany a násilí

E. Volnočasové aktivity

- rozvíjení talentu a zájmů u žáků (zájmové kroužky), zapojování dětí do soutěží

4. Realizace programu v jednotlivých oblastech

4.1. Ochrana životního prostředí

- seznámení s problematikou ochrany životního prostředí prostřednictvím učebních plánů řady předmětů
- péče o nejbližší okolí školy, školní zahradu a školní pozemek
- třídění odpadu
- práce školního ekotýmu

4.2. Sociální dovednosti

- ❖ akce žáků v průběhu školního roku:
 - Vítání prvňáčků
 - Zamykání zahrady v MŠ
 - Mikulášská besídka pro MŠ
 - Vánoční jarmark
 - Zpívání u stromečku
 - Karneval
 - Den matek
 - Ekologický den „Za čistou zemi“
 - Projekt Děti dětem
 - Akademie – slavnostní ukončení školního roku
 - zlepšení vztahů mezi žáky

4.3. Právní vědomí a morální hodnoty

- dodržování vnitřního řádu školy, který přesně formuluje práva a povinnosti žáků
- fungování školské rady, která ve spolupráci s ředitelem školy a zástupci učitelů pomáhá prosazovat nápady a přání žáků
- získávání a upevňování zásad společenského chování

4.4. Sociálně nezdravé jevy

- seznámení se s danou problematikou bude součástí učebních plánů řady předmětů
- rozmluva o problematice s třídními učiteli
- průzkum o šikaně ve třídách a ve škole
- rozmluva o vandalismu, nešetrném zacházení se školním majetkem a nevhodném chování žáků po odchodu ze školy
- záškoláctví jako nežádoucí jev

4.5. Volnočasové aktivity

Kroužky

- Dyslektický kroužek
- Pěvecký sbor
- Hrátky s počítačem
- Florbal
- Pohybový kroužek
- Přírodovědný kroužek
- Francouzský jazyk

- Příprava na přijímací zkoušky

Další aktivity

schránka důvěry

informační nástěnka

e-mailová adresa ŠMP

informování rodičů:

- společná schůzka rodičů na začátku školního roku
- třídní schůzky
- internetové stránky školy

exkurze:

- Brno (6. roč.)
- Hrátky s vědou (návštěva Mendlovy univerzity)
- návštěva knihovny
- Národní park Podyjí (2. stupeň)
- vlastivědný výlet (1. – 5. roč.)
- vlastivědný výlet (6. – 9. roč.)
- návštěva hvězdárny, muzeí (2. stupeň)
- návštěvy soukromých firem a učilišť
- návštěva úřadu práce (8. roč.)
- návštěva divadelních představení (MŠ + 1. stupeň, 2. stupeň)

soutěže a olympiády

- Výtvarná soutěž „Ahoj prázdniny“
- Výtvarná soutěž (MŠ)
- Zeměpisná olympiáda
- Biologická olympiáda
- Matematická olympiáda
- Pythagoriáda
- Matematický Klokan
- Přírodovědný Klokan
- Olympiáda z českého jazyka
- Olympiáda ve finanční gramotnosti
- Hry bez hranic (1. a 2. stupeň)
- Turnaj v přehazované
- Turnaj v dámě
- Rubikon
- Jednotná v rozmanitosti
- Soutěž mladých cyklistů
- Pěvecká soutěž
- Táborová olympiáda

zážitkové akce

- Projekt Rádio Lávka (9. roč.)
- Noc světel (2. stupeň)
- Noc se zajímavými příběhy (1. stupeň, 2. stupeň)
- Barevné dny (1., 2. stupeň)

- Adaptační pobyt (6. roč.)

sportovní akce

- Sportovní den (6. – 9. roč.)
- Olympiáda naruby (1. stupeň)

preventivní programy

- Příběhy bezpráví (8. a 9. roč.)
- Projekt Jeden svět na školách (dokumentární filmy) 2. stupeň
- Beseda s Policií ČR (bezpečná cesta do školy a domů, trestná činnost dětí)
- Beseda – Poprvé spolu (6. roč.)
- Beseda o poruchách příjmu potravy a správné životosprávě
- Prevence pití alkoholu (1. – 3. roč.)
- Prevence pití alkoholu (4. – 5. roč.)
- Závislosti (6. roč.)
- Drogy a jiné návykové látky (7. a 8. roč.)
- Vizualní preventivní program – Příběh z obrázků (9. roč.)
- Workshopy na téma Lidská práva, menšiny žijící v ČR
- Zhlédnutí filmu s besedou na aktuální téma (2. stupeň)
- Školní projekty: Normální je nekouřit (1. – 5. roč.)
Moje práva a povinnosti (1. – 5. roč.)

4.6. Prevence rizikového chování a opatření přijatá na potírání těchto jevů

Největší důraz bude v letošním školním roce kladen na realizaci všech programů souvisejících s problematikou rizikového chování. Zaměříme se na šikanu, kouření, pití alkoholu, drogovou závislost, poruchy příjmu potravy a vandalismus. Budeme pokračovat v projektu *Jeden svět na školách*, začneme pracovat s dokumentárními filmy, které ukazují různé problémy mladých lidí, a budeme se snažit s žáky hledat možnosti řešení daných situací.

Z tohoto důvodu se zavádí následný postup při odhalení uvedených nežádoucích jevů:

Jak postupovat:

Při **kouření ve škole, nebo areálu školy** - pedagogický pracovník žákovi zabráni v další konzumaci, sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má tabákový výrobek a metodik prevence záznam založí do své agendy. Dále následuje zápis do žákovské knížky a projednání přestupku se zákonným zástupcem žáka, při opakovaném či kombinovaném přestupku splní škola oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte informováním sociálního odboru a kázeňský postih.

Při **požití alkoholu ve škole, nebo areálu školy (§ 12 zákona č.379/2005 Sb.)**, alkohol je žáku odebrán, aby nemohl pokračovat v další konzumaci. Pedagog zváží momentální stav žáka, zda-li mu nehrozí nějaké nebezpečí a v případě ohrožení zdraví zavolá lékařskou pomoc. O události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má alkohol a metodik prevence si tento záznam uloží do své agendy. Zajistí vyzvání zákonného zástupce, aby si přišel osobně své dítě vyzvednout a následně projednání přestupku, kázeňský postih. Při opakovaném či kombinovaném přestupku splní škola oznamovací povinnost a

vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte, pod který obec spadá. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při **podezření z užití a distribuci drogy se** řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem tj. všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat, neplatí to v případě, kdy osoba užívá návykové látky v rámci léčebného procesu, který jí byl stanoven zdravotnickým zařízením. V rámci zákona se školní zařízení řídí § 89.10 zákona 140/1961 Sb. Pokud se podezření potvrdí, je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka, který si metodik prevence založí do své agendy. Přistoupí se k vyzvání zákonného zástupce k vyzvednutí si svého dítěte. Škola splní oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte, pod který obec spadá a požádat o pomoc Policii ČR.

Při **krádeži a vandalismu** pedagogický pracovník sepiše záznam s vyjádřením žáka a výpovědí poškozeného, následuje zápis do žákovské knížky, projednání přestupku se zákonným zástupcem, kázeňský postih a dle závažnosti přizvání Policie ČR a informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při **záškoláctví** - rodič je povinen omluvit nepřítomnost žáka do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka ve vyučování – písemně nebo telefonicky. Po návratu žáka písemně na omluvném listu v žákovské knížce. Při podezření na záškoláctví je zákonný zástupce vyzván k návštěvě školy, kde je s ním záškoláctví projednáno a je o tomto jednání pořízený zápis. V případě, že nedojde k nápravě, je informován orgán sociálně právní ochrany dítěte. Dále se řídí metodickým pokynem k primární prevenci rizikového chování u dětí ve školních zařízeních a školním řádem.

Při projevech **šikany** zápis do žákovské knížky, projednání přestupku se zákonným zástupcem, zajištění svědků, dle závažnosti přizvání k jednání rodiče oběti a agresora, ochrana oběti šikany, postih pro agresora – kázeňský postih, při opakovaném přestupku dle závažnosti přizvání Policie ČR a informování sociálního odboru.

Spolupráce s rodiči

Škola v prevenci rizikového chování nabízí rodičům spolupráci ve formě komunikace na třídních schůzkách, individuální konzultace s učiteli, metodikem prevence, výchovným poradcem a ředitelem školy.

Rodiče budou seznámeni s programem minimální prevence na třídních schůzkách v listopadu. Žáci budou seznámeni s MPP prostřednictvím třídních učitelů.

5. Metody hodnocení efektivity jednotlivých programů

Nejčastěji anketní dotazníkovou formou (hodnocení akcí žáky, hodnocení programu účastníky i lektory), osobní kontakt a rozhovory se žáky v rámci výuky.

6. Metody a formy práce, pomůcky

Metody a formy práce: besedy, přednášky, diskuze, rozhovor, soutěže, skupinové práce, samostatné práce, hry, dotazníky, práce s literaturou, projekty

Pomůcky: tisk, literatura, video, počítače, propagační materiály, obrázky

7. Zapojení pedagogických pracovníků do Minimálně preventivního programu

Všichni pedagogičtí pracovníci školy jsou zapojeni do MPP v rámci výuky, třídní učitelé pracují s třídním kolektivem, vyučující zajišťují volno-časové aktivity pro žáky, kroužky, kulturní, sportovní a veřejně prospěšné akce.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků probíhá v rámci aktuální nabídky seminářů DVPP. Poznatky ze seminářů jsou dále využívány individuálně ve výuce a ostatních aktivitách.

Školní metodik prevence spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pedagogy, rodiči a s institucemi, zúčastňuje se školení metodiků prevence. V současné době školní metodik prevence navštěvuje specializační studium ŠMP.

Přílohy

Minimálního preventivního programu

Příloha č. 1: Krizový plán školy

Příloha č. 2: První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Příloha č. 3: Krizový scénář pro šikanu

Příloha č. 4: Zjištění domácího násilí

Příloha č. 5: Kontakty